

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo@mmm.fi

Lausuntopyyntö 16.10.2020, VN/16027/2020-MMM-1

Lausunto ehdotuksesta valtioneuvoston asetukseksi maankäyttösektorin ilmastotoimenpiteiden toteuttamisesta

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt lausuntoa ehdotuksesta valtioneuvoston asetukseksi maankäyttösektorin ilmastotoimenpiteiden toteuttamisesta. Pohjois-Karjalan ELY-keskus esittää asetusehdotukseen liittyen seuraavaa:

ELY-keskus pitää asetusta tarpeellisena, kun otetaan huomioon, että maankäyttösektorin ilmastotoimenpiteisiin on valtion budjettikehyksestä varattu 103,1 miljoonaa euroa vuosina 2020–2023. Asetuksella ei säädetä varsinaisesti ilmastotoimenpiteiden toteuttamisesta, vaikka nimikkeestä voisi näin päätellä. Tältä osin asetuksen otsikkoa olisi syytä muuttaa vastaamaan asetuksen pääsisältöä esimerkiksi seuraavanlaisesti: *"Valtioneuvoston asetus maankäyttösektorin ilmastotoimenpiteiden avustamisesta, rahoittamisesta ja määrärahan käytöstä"*.

Asetusehdotus koskee maankäyttösektorin ilmastotoimenpidekokonaisuuden toteuttamiseen osoitetun määrärahan käyttöä valtion talousarvion momentilta 30.40.22 (Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen). Tämän lisäksi samanaikaisesti on valmisteilla maankäyttösektorin tutkimus ja innovaatio-ohjelma, jota on tarkoitus rahoittaa momentilta 30.01.22. Tämän vuoksi jää avoimeksi, minkälaista tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa on tarkoitus rahoittaa momentilta 30.40.22 ja mitä momentilta 30.01.22. Kun samanaikaisesti valmistellaan myös joutoalueiden metsittämistukea ja tulevista rahoitusohjelmista on myös mahdollista tukea maankäyttösektorin ilmastotoimenpiteitä, muodostuu maankäyttösektorin ilmastotoimenpiteiden kokonaisuus monimutkaiseksi ja eri tukimuotojen koordinointi haastavaksi sekä alueellisesti että valtakunnallisesti.

Asetusluonnoksen mukaan "ELY-keskusten asiantuntemusta tarvittaisiin kokonaisuuden toteuttamisessa sekä jalkauttamisessa aluetasolla ja tämä pyrittäisiin huomioimaan yhteisissä keskusteluissa virastojen kanssa." Kuvattu ELY-keskuksen rooli on perusteltu ja tarpeellinen tuoden kuitenkin lisää tehtäviä ELY-keskuksille, joten tämä olisi otettava huomioon virastojen rahoituksessa ja henkilöstövoimavaroissa.

Asetuksen 4 §:ssä on tuotu esille päällekkäisen rahoituksen riski rahoituksen myöntäjänä toimivan maa- ja metsätalousministeriön

näkökulmasta. Riski voi realisoitua myös siten, että muut rahoittajat eivät tiedä maa- ja metsätalousministeriön rahoittamia hankkeita tai niiden sisältöjä. Kun rahoittajatahoja ja -ohjelmia on useita, rahoittajien väliseen keskinäiseen tiedonvaihtoon ja rahoitusten koordinointiin olisi syytä kiinnittää huomiota. Tämän vuoksi *olisi syytä lisätä asetukseen oma pykälänsä siitä, että tiedot hankkeista, myönnettyistä rahoituksista ja tuloksista julkistetaan ja ne ovat avoimesti saatavilla yleisestä tietoverkosta*. Lisäksi maankäyttötoimenpiteiden rahoituskokonaisuuksien hallintaa edistäisi, jos asetuksessa säädettäisiin tietojen vaihtamisesta eri rahoittajaviranomaisten kesken.

Asetusluonnoksessa ei ole mainintaa pohjoisten alueiden maankäytöstä tai erityisolosuhteista. Ilmastomuutos vaikuttaa erityisesti pohjoiseen luontoon ja elinkeinoihin kuten porotalouteen. Tämän vuoksi luonnoksen 5 §:n luettelon 3) -kohtaa esitetään muutettavaksi muotoon *"edistää maa-, metsä- ja porotalouden sopeutumista ilmastomuutokseen"*.

Asetusluonnos mahdollistaa 6 §:n mukaisesti hyvin monipuolisesti erilaiset maankäyttösektorin ilmastomuutokseen liittyvät toimenpiteet. Jossain määrin tulkinnanvaraiseksi jää, sisältääkö listaus myös toimenpiteet, joilla pystytään parantamaan tilarakennetta ja vähentämään liikkumista eri pelto/metsälohkojen välillä.

Asetusluonnoksen 13 §:ssä on määritetty rahoituksen saajat. Olisiko tämä syytä siirtää aiemmaksi, rahoitettavien toimenpiteiden jälkeen? Asetuksen luettavuutta saattaisi selkeyttää, jos ensin kerrotaan rahoituksen saajat ja sen jälkeen olisivat rahoituksen myöntäminen taloudelliseen toimintaan ja muuhun toimintaan. Nykyisellä rakenteella ja järjestyksellä voi lukijalle jäädä epäselväksi, voiko esimerkiksi yhdistyksille myöntää rahoitusta, koska 9 §:ssä on mainittu vain kunnat, maakuntaliitot ja Suomen metsäkeskus.

Asetusluonnoksen 7 §:ssä säädetään valtionavustuksesta taloudelliseen toimintaan. Asetuksessa ei ole lueteltu komission asetusta (EU) N:o 1408/2013 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen maatalousalalla. Onko kuitenkin mahdollista, että tukea saattaisi kohdistua maataloudessa sellaiseen toimintaan, joka ei sisälly maatalouden ryhmäpoikkeusasetuksessa mainittuihin toimintoihin ja johon tulisi sovellettavaksi maatalouden de minimis -asetus?

Hyväksyttävistä kustannuksista on säädetty 10 §:ssä, jonka 3 momentissa viitataan maa- ja metsätalousministeriön yleis- ja erityisavustuksia koskeviin ohjeisiin. Tuensaajien oikeuksien ja velvollisuuksien toteutumisen kannalta olisi kuitenkin harkittava sitä, että merkittävimmät asiat ohjeista nostettaisiin asetukseen tai niistä säädetään erikseen annettavalla maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Asetuksen perusteella vaikuttaa siltä, että kyseessä olevaa avustusta ja määrärahan käyttöä hallinnoidaan perinteisesti paperilomakkeiden ja -raporttien avulla. Jatkossa tulisi harkita sitä, että myös nämä avustukset ja

9.11.2020

rahoitukset hallinnoidaan sähköisissä järjestelmissä siten, että hakemukset ja raportit voidaan toimittaa hallinnoivalle viranomaiselle sähköisesti. Sähköisillä järjestelmillä voidaan myös helpottaa määrärahan käytön valvontaa ja ehkäistä varojen väärinkäyttöä.

Ylijohtaja

Ari Niiranen

Lakimies

Anna-Liisa Tanskanen

Tämä asiakirja KEHA/8553/2020 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/8553/2020 har godkänts elektroniskt

Niiranen Ari 09.11.2020 09:10

Tanskanen Anna-Liisa 09.11.2020 09:20